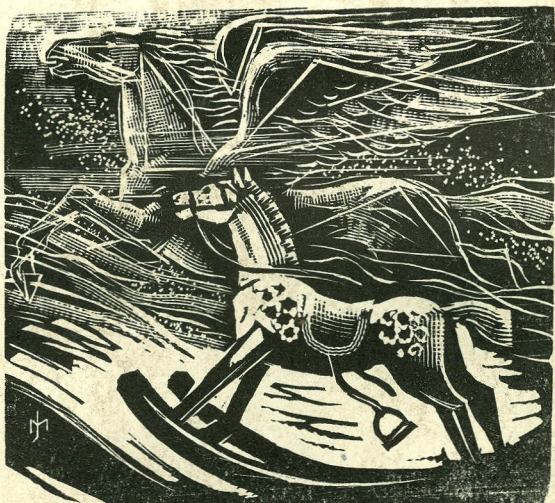

Az Alföld Képcsarnoka

MENYHÁRT JÓZSEF

A XX. század első felének nagy fametszőművészei közé tartozik, bár évek óta mint festő hallat többet magáról. Bennem azonban a fehér-fekete klasszikus mestereként marad élő, talán azért, mert művészi kibontakozása azokra az évekre esik, amikor Debrecen vezető szerepre tett szert a magyar fametszet történetében, s amely időszakban – 1936–37-ben – írtam első Misztótfalusi könyvemet éppen Debrecenben. Ekkor szövődtek azóta is eltérhetetlen kapcsolataim a várossal. Elfeleltem-e a könyvbarát Csobán Endrét, Gulyás Pál törekeny alakját, Mata János Bundi utcai „régiségtárát”, G. Szabó Kálmán fürkésző tekintetét? De ők már valóban az emlékezet „tengermélységéből fölmerülő buborékok” – ahogy Gulyás Pál írta. De Menyhárt József, aki egyike volt

a debreceni nagy fametszőtriumvirátusnak, ma is él és fest. Őt személyesen a mai napig sem ismerem, metszeteit, festményeit annál inkább, sőt szeretem és becsülöm is azokat.

1901-ben született, korán a város szolgálatába lépett. Először ex libris-mappája jelent meg – a gyűjtő Réthy István adta ki 1937-ben, 200 számozott példányban. Az 1935–1944 közötti időszak a fametsző Menyhárt fénykora s pályájáról az 1960-ban a Déri Múzeum kiadásában megjelent 20 lapból álló fametszetmappája nyújt áttekintő képet. Benne a legkorábbi kép 1927-ből való. Kezdetben közelebb állt Gy. Szabó Bélához, később azonban megtalálta egyéni hangját. Lapjai melegségének oka a szegény ember iránti vonzalma, a lelkiállapottal való azonosulni-tudás. A humánus képesíti arra is, hogy ellesse az emberi test szépségeit és minden lehető alkalommal ki is fejezze. Mindig eleven és érző embert rajzol vagy fest, sohasem távolodva messze a valóságtól s legkevésbé sem hálózva alakjait kubisztikus síkokba, vonalakba. Nem fosztja meg az emberi testet attól a szépségtől, amellyel a természet felruházta, ellenkezőleg: minden alakja tiszteletadás a már-már földöntúli szépség előtt. S közben megmarad az anyagszerűség követelményei mellett, bármily plasztikusan formálja is meg alakjait. Kompozíciói a ritmust éppoly jól érzékeltetik, mint akár a festőiséget, ami benne élete utóbbi évtizedében egyre jobban elnyomta a fametszőt. Nemrég ismételt festményeivel mutatkozott be Debrecen közönségének.

SZÍJ REZSŐ